

42 Akte uitlating in respons Radboudumc 30-01-2018

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden
Locatie Arnhem

Datum zitting: 30 januari 2018
Zaaknummer: 200.136.030

AKTE UITLATING IN RESPONS OP DE ANTWOORDEN VAN CRAMA

inzake:

Katholieke Universiteit (UMC St. Radboud ziekenhuis)
gevestigd te Nijmegen
geïntimeerde in het principaal appel, gedaagde in eerste aanleg
advocaat: mr. H. Lebbing en mr. M.J.G. Goossens

tegen:

Jan Hendrik Sassen
wonende te Nijmegen, (hierna: "Sassen")
appellant in het principaal appel, eiser in eerste aanleg
advocaat: mr. Z.J. Rittersma

1. Inleiding

- 1.1. Voorafgaand aan de inhoudelijke beoordeling van de grieven van partijen, heeft het Hof bij tussenarrest van 3 oktober 2017 drs. N. Crama, als oogarts verbonden aan het Radboud Ziekenhuis, verzocht een schriftelijke toelichting te geven op de door Sassen geformuleerde – en door het Hof onder punt 5 van het tussenarrest d.d. 3 oktober 2017 opgesomde – vragen. Drs. Crama is vanaf de aanvang van deze zaak als partijdeskundige betrokken en is gedurende het verloop van de zaak al driemaal eerder uitgebreid gehoord in aanwezigheid van beide partijen. Eerst bij pleidooi op 5 september 2016 op verzoek van het Hof, vervolgens tweemaal ter gelegenheid van het beproefde mediationtraject dat partijen hebben gevolgd (op respectievelijk 14 november 2016 en 22 december 2016).
- 1.2. Het Hof heeft partijen uitgenodigd voor het nemen van akten in reactie op de antwoorden van drs. Crama. Partijen zijn daarbij verzocht om voorafgaand aan hun definitieve akten eerst onderling concept-akten uit te wisselen, zodat de definitieve akten ook een reactie op elkaars stuk zouden inhouden.
- 1.3. Drs. Crama heeft zijn antwoorden op schrift gesteld en toegezonden aan het Hof op 26 november 2017. Partijen hebben vervolgens op 16 januari 2018 concept-akten uitgewisseld. In het hiernavolgende gaat het Radboud Ziekenhuis kort in op de antwoorden van drs. Crama en reageert zij op de concept-akte van Sassen. Het Radboud Ziekenhuis handhaaft al haar eerdere stellingen en weren.

2. Deskundigenbericht

Achtergrond

- 2.1. De Rechtbank, het Hof en partijen werden gedurende het verloop van deze procedure door deskundigen prof. dr. Hooymans, prof. dr. Keunen en drs. Crama geïnformeerd over de medisch specialistische aspecten aan deze zaak. Prof. dr. Hooymans trad daarbij op als onafhankelijk deskundige. Na een uitvoerig en op de situatie van Sassen toegesneden onderzoek bracht zij op 24 juni 2011 een rapport uit met haar bevindingen. De voor het juridisch debat relevante vragen, specifiek ten aanzien van de situatie van Sassen, werden daarmee geplaatst in een deugdelijk en helder medisch wetenschappelijk kader.

Antwoorden drs. Crama

- 2.2. De limitatief opgesomde vragen van het Hof aan drs. Crama zijn feitelijk vragen die Sassen nog aan drs. Crama wilde stellen. Ze vormen welbeschouwd het sluitstuk van de poging van Sassen om de uitkomsten van het generieke, retro-

spectieve onderzoek uit 2016 te 'vertalen' naar zijn eigen situatie in de periode 2003, 2005 en 2006.¹ Het Radboud Ziekenhuis hecht eraan op te merken dat voor wat betreft alle gevolgtrekking of analoge redenering die aan de uitkomsten van dat onderzoek wordt verbonden, gepaste terughoudendheid op zijn plaats is gelet op *hindsight bias*. Het in 2016 gepubliceerde onderzoek is een wetenschappelijke verhandeling met de kennis, kunde en inzichten anno 2016 en dient op haar eigen merites beoordeeld te worden. Dit onderzoek staat los van het specifieke geval van Sassen, zoals reeds betoogd is door het Radboud Ziekenhuis in haar antwoordakte na mediation d.d. 25 april 2017.² Ten aanzien van de concrete medische situatie van Sassen in de periode 2003-2006 geldt dat daarop het patiëntgerichte en onafhankelijke expertise-onderzoek van prof. dr. Hooymans ziet en uitdrukkelijk *niet* de studie verricht door drs. Crama en prof. dr. Klevring die vijf jaar later is gepubliceerd.

- 2.3. Het Radboud Ziekenhuis stelt zich op het standpunt dat de antwoorden van drs. Crama voor zich spreken. Zij vormen een nadere toelichting c.q. bevestiging van de uitleg die drs. Crama al eerder gaf ten overstaande van het Hof³ en zij vormen geen basis om af te wijken van de eenduidige conclusies die prof. dr. Hooymans eerder trok in haar uitvoerige deskundigenrapport. Gelet op de omvangrijke hoeveelheid informatie en stukken in deze procedure, worden ter illustratie de volgende parallellen aangehaald:

- Antwoord drs. Crama op vraag 1
Reeds verklaard door drs. Crama tijdens zijn verhoor op 5 september 2016.⁴
- Antwoord drs. Crama op vraag 2
Drs. Crama bevestigt de conclusie zoals reeds door prof. dr. Hooymans getrokken (zie hiertoe: Deskundigenrapport prof. dr. Hooymans d.d. 24 juni 2011, p. 7). Conform het beleid in de beroepsgroep van de Nederlandse oogartsen ("NOG") valt de datum van 11 augustus 2006 aan te merken als het moment waarop de plombe bij Sassen verwijderd moest worden. Dit is namelijk het moment waarop de plombe door de conjunctiva was geërodeerd.

¹ Welke poging door Sassen werd ingezet met zijn akte tot vermeerdering van eis d.d. 5 september 2016.

² Zie randnummer 3.3 van de antwoordakte na mediation zijdens het Radboud Ziekenhuis d.d. 25 april 2017.

³ Tussenarrest d.d. 3 oktober 2017, blad 5, vraag 1.

⁴ Proces-verbaal deskundigenverhoor d.d. 5 september 2016, blad 3, 12.

- Antwoord drs. Crama op vraag 3a/b/c/d

Het Radboud Ziekenhuis verwijst naar de uitgebreide toelichting die drs. Crama op dit punt heeft gegeven ter gelegenheid van zijn verhoor op 5 september 2016.⁵ Het Radboud Ziekenhuis merkt op dat uit de vraagstelling lijkt te volgen dat genoemde risico's enkel betrekking zouden hebben op de Miragel plombe. Een dergelijke aanname is onjuist, zoals uit het deskundigenrapport van prof. dr. Hooymans volgt. Ten aanzien van het risico op scleraverdunning c.q. sclerale necrose werd door haar in haar deskundigenrapport opgemerkt: *"Alle implants, of het nu solide siliconen, siliconen spons of hydrogel plombes of cerclagebandjes zijn, kunnen de sclera eroderen en druknecrose veroorzaken. [...] Als de sclera wegsmelt wordt het plombe materiaal zichtbaar onder het netvlies. Soms erodeert het materiaal zelfs door het netvlies heen en is dan zichtbaar in de glasvochtruimte. Dit wordt intrusie genoemd. Het is geen uitzonderlijke bevinding bij implantaatmateriaal dat jaren eerder op de sclera gehecht is. [...] Ook kan de conjunctiva eroderen. Dan ontstaat er een gat in de conjunctiva waardoorheen de plombe of cerclage aan de buitenkant van het oog met het bloot oog te zien is".*⁶ Later in haar rapportage wordt dit nogmaals bevestigd doordat prof. dr. Hooymans opmerkt: *"Onder iedere plombe kan de sclera zo dun worden, zelfs wegsmelten dat de oogwand perforiert. Er ontstaat een gat in het oog waardoor de plombe het oog in kan. Dit noemt men intrusie dat zowel bij siliconen als Miragel plombes kan voorkomen".*⁷

- Antwoord drs. Crama op vraag 4a/b

Naast onderzoeker is drs. Crama als oogarts en vitreoretinaal chirurg aan het Radboud Ziekenhuis te Nijmegen verbonden. Als oogarts is hij gespecialiseerd in netvliesaanandoeningen en geldt hij als ervaringsdeskundige op het gebied van het verwijderen van plombes. De gegeven antwoorden op vraag 4a en 4b baseert drs. Crama op zijn praktijkervaring.

- Antwoord drs. Crama op vraag 5

Zoals reeds uitdrukkelijk in het rapport van prof. dr. Hooymans vermeld, schreven 'Marin et al' hun artikel specifiek over de MAI hydrogel plombe. Het betrof uitdrukkelijk *geen* studie naar de Miragel plombe, blijkens het

⁵ Proces-verbaal deskundigenverhoor d.d. 5 september 2016, blad 4, 7 – 9

⁶ Deskundigenrapport prof. dr. Hooymans d.d. 24 juni 2011, p. 2 (onderstreping door advocaat toegevoegd). Zie tevens: Deskundigenrapport prof. dr. Hooymans d.d. 24 juni 2011, p. 11.

⁷ Deskundigenrapport prof. dr. Hooymans d.d. 24 juni 2011, p. 11.

door drs. Crama en door prof. dr. Hooymans aangehaalde citaat. Zie hier-
toe: Deskundigenrapport prof. dr. Hooymans d.d. 24 juni 2011, p. 4.

- 2.4. De antwoorden vormen samen met hetgeen drs. Crama ten tijde van zijn verhoor door het Hof op 5 september 2016 heeft verklaard, een logische en consistente toelichting op het artikel dat hij met prof. dr. Klevering heeft geschreven. De toelichting van drs. Crama bevestigt dat de behandelend artsen van Sassen *lege artis* hebben gehandeld en dat er niet eerder dan 11 augustus 2006 aanleiding bestond om de Miragel plombe bij Sassen te verwijderen.

3. Reactie op standpunten Sassen

- 3.1. Het Hof heeft zijn opdracht aan partijen uitdrukkelijk beperkt tot (i) een schriftelijke toelichting van drs. Crama op een vijftal geformuleerde vragen, en (ii) een akte door partijen in respons op de antwoorden van drs. Crama. Een en ander is door het Hof in klare taal verzocht in rechtsoverweging 4.6 en zijn beslissing in het tussenarrest van 3 oktober 2017.
- 3.2. Uit de concept-akte van Sassen volgt dat Sassen deze opdracht uitdrukkelijk miskent en daaraan voorbijgaat. Opnieuw wordt een schriftelijke ronde door Sassen aangegrepen als gelegenheid om na te pleiten. Ditmaal blijft het daarbij niet beperkt tot de onderhavige civiele procedure, maar wordt ook de door hem aanhangige gemaakte tuchtzaak tegen de advocaat van het ziekenhuis door Sassen betrokken om nieuwe theorieën uit te ontvouwen.⁸ Sassen gaat daarmee niet enkel het door het Hof ontsloten bereik van de verzochte akte ver te buiten, maar treedt hiermee – opnieuw – buiten de grenzen van de rechtsstrijd.⁹ Dit kan volgens het Radboud Ziekenhuis tot geen andere conclusie leiden dan dat al hetgeen het bestek van de opdracht te buiten gaat, buiten beoordeling van het Hof dient te blijven. Nieuwe stellingen, feitenconstellaties en een ‘oude’ aanvullende grief kunnen op dit moment van de procedure niet meer worden ingebracht.¹⁰

⁸ Zie hiertoe randnummers 34 t/m 51 concept-akte Sassen d.d. 16 januari 2018.

⁹ Het Radboud Ziekenhuis volstaat hier met een verwijzing naar het (formele en tevens voorwaardelijke) verweer dat zij eerder voerde tegen onder meer de aanvullende grief en nieuwe feiten die Sassen probeerde te poneren en acht dit verweer opnieuw van toepassing, zie hiertoe: randnummers 7.1 t/m 7.8 pleitnotities Radboud Ziekenhuis d.d. 5 september 2016; randnummers 3.1 t/m 3.4 antwoordakte na mediation Radboud Ziekenhuis d.d. 25 april 2017.

¹⁰ Volledigheidshalve merkt het Radboud Ziekenhuis op dat de deken in een uitvoerig en gemotiveerd dekenstandpunt alle klachtonderdelen van Sassen, welke onderdelen Sassen nu als nieuwe feitenconstellatie probeert te presenteren, ongegrond heeft verklaard. Een uitzondering op de leer van de bindende eindbeslissing zoals geformuleerd in HR 25 april 2008, NJ 2008, 553 (*De Vries/Gemeente Voors*), doet zich niet voor.

- 3.3. Het Radboud Ziekenhuis zal haar reactie daarom beperken tot die onderdelen uit de concept-akte van Sassen, die binnen het bereik van de opdracht van het Hof vallen. Voor zover het overige niet buiten toepassing wordt gelaten op voet van het hierboven aangevoerde in paragraaf 3.2, verwijst het Radboud Ziekenhuis uitdrukkelijk naar hetgeen zij heeft opgemerkt ten aanzien van nieuwe stellingen c.q. grieven in relatie tot de 'twee-conclusie-regel' in haar pleitnotities d.d. 5 september 2016¹¹ en haar antwoordakte na mediation d.d. 25 april 2017.¹²

Art. 200 Rv

- 3.4. Sassen schetst bij zijn inleidende klachten op het procedurele verloop van het verhoor van partijdeskundige drs. Crama een gebrekkige context. Volledigheids-halve merkt het Radboud Ziekenhuis hierover het volgende op.
- 3.5. Bij akte tot vermeerdering van eis d.d. 5 september 2016 bracht Sassen nota bene zelf het artikel van drs. Crama en prof. dr. Klevering uit januari 2016 in als productie ter onderbouwing van zijn aanvullende grief. De gevolgtrekkingen en conclusies die Sassen aan dat artikel dacht te kunnen ontleen waren – zo toonde het Radboud Ziekenhuis met de auteur van het artikel, drs. Crama, aan – apert onjuist. Daarom bleek aldus ook de aanvullende grief, die Sassen nog na Memorie van Grieven dacht te kunnen inbrengen, te berusten op een feitelijke misslag.
- 3.6. Het Radboud Ziekenhuis heeft vervolgens bij pleidooi op 5 september 2016 formeel en voorwaardelijk verweer gevoerd tegen de aanvullende grief en geschets-te feiten. Om Sassen en het Hof te kunnen duiden waar de onjuistheden van Sassen uit bestonden en om deze onjuistheden desgewenst te corrigeren ten behoeve van de waarheidsvinding in deze procedure, heeft het Radboud Ziekenhuis drs. Crama verzocht aanwezig te zijn bij dit pleidooi. Dit, opdat niemand minder dan de co-auteur, van het door Sassen ingebrachte artikel, zelf toelichting zou kunnen geven aan partijen en het Hof of dit nadien schriftelijk uiteen te zetten namens het Radboud Ziekenhuis.
- 3.7. Sassen heeft aldus door eigen toedoen de situatie gecreëerd dat drs. Crama ter de zitting werd gehoord om zo het Hof en partijen uitleg te verschaffen, zijn artikel in een juiste context te plaatsen en onjuiste gevolgtrekkingen te corrigeren. Het Radboud Ziekenhuis verwijst op deze plaats naar het bewijsaanbod dat zij bij Memorie van Antwoord heeft gedaan en merkt op dat het meebrengen van haar

¹¹ Randnummers 7.1 t/m 7.8 pleitnotities Radboud Ziekenhuis d.d. 5 september 2016.

¹² Randnummers 3.1 t/m 3.4 antwoordakte na mediation Radboud Ziekenhuis d.d. 25 april 2017.

partijdeskundige drs. Crama als impliciet verzoek mag gelden voor wat betreft het horen van drs. Crama ter zitting van 5 september 2016.

Commentaar Sassen op antwoorden van drs. Crama

- 3.8. Sassen heeft er zelfstandig voor gekozen zich in deze procedure niet te laten adviseren door een medisch-specialistisch partijdeskundig adviseur. Het Radboud Ziekenhuis is ervan overtuigd dat alle in paragraaf 2.1 genoemde specialisten zich de grootst mogelijke inspanning hebben betracht om ook Sassen als leek zo goed en zo kwaad als het kan te informeren over alle relevant medische aspecten in de beoordeling van de zaak. Het Radboud Ziekenhuis merkt op dat Sassen structureel alleen zijn ongemotiveerde lekenconclusies trekt en de medische en wetenschappelijke informatie verdraait. Ook zijn concept-akte d.d. 16 januari 2018 geeft geen blijk van voortschrijdend inzicht op dit punt.
- 3.9. Ten aanzien van het commentaar van Sassen op drs. Crama's antwoord op vraag 1, ziet het Radboud Ziekenhuis niet in hoe een feitelijke bevestiging, zoals nu tweemaal door drs. Crama is gegeven, nog verder dan dit onderbouwd kan worden in een schriftelijk antwoord.
- 3.10. Wat betreft het commentaar van Sassen op het antwoord van drs. Crama op vraag 2, merkt het Radboud Ziekenhuis op dat Sassen hier niet enkel het artikel van drs. Crama en collega Klevering, maar ook de afgelegde verklaring van drs. Crama ter zitting van 5 september 2016, onjuist parafraseert. Onderscheid moet hier gemaakt worden tussen onderzoeksresultaten die volgen uit het retrospectief onderzoek uit 2016 en de specifieke medische situatie die zich bij Sassen heeft ontwikkeld en voorgedaan. Het is simpelweg incorrect en niet mogelijk om retrospectieve onderzoeksresultaten te extrapoleren naar de situatie van Sassen en daaruit eigenhandig – en in weerwil van hetgeen door prof. dr. Hooymans en drs. Crama is geconcludeerd – de conclusie te trekken dat eerder besloten had moeten tot verwijdering van de plombe.
- 3.11. Ten aanzien van Sassen's commentaar op het antwoord van drs. Crama bij vraag 3, brengt het Radboud Ziekenhuis in herinnering dat het Sassen zelf was die meende de onderzoeksresultaten uit een retrospectief onderzoek te kunnen extrapoleren naar zijn eigen medische situatie. Nu hem dat op dit moment niet langer lijkt te baten, getuigt het van weinig stijl datzelfde wetenschappelijk artikel *an sich* dan maar af te vallen. In randnummer 16 concludeert Sassen vervolgens *“de conclusie van Crama dat de risico's niet toenemen hoe lang de gezwollen*

plombe ook blijft zitten, is ook in strijd met de logica".¹³ De omstandigheid dat drs. Crama een volledig A4 wijdt aan toelichting op dit punt lijkt de diepgewortelde – maar onjuiste – overtuiging bij Sassen niet weg te kunnen nemen. Omdat Sassen's weerspreking op dit punt volstrekt ongefundeerd is en kant noch wal raakt, ziet het Radboud Ziekenhuis niet in wat zij hier verder nog over kan opmerken.

- 3.12. Ook in relatie tot het commentaar van Sassen op de door het Hof geformuleerde vraag 5 merkt het Radboud Ziekenhuis op dat Sassen ook hier niet te volgen is in zijn redenering. Onder het mom van een klacht op de formulering van het Hof probeert Sassen ook hier een onderzoeksconclusie om te buigen naar een andere context, om daar vervolgens een argument aan te ontleen voor wat betreft zijn eigen situatie. Met het door drs. Crama aangehaalde citaat van 'Marin et al' valt niet alleen de grondslag onder Sassen's klacht op de formulering van de vraag weg, maar volgt tevens dat al zijn verdere uitlatingen op dit punt irrelevant zijn.

WAARVAN AKTE!

Advocaat

¹³ Randnummer 16 concept-akte in respons op antwoorden van Crama zijdens Sassen d.d. 16 januari 2018.